

Predmet C-484/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

1. listopada 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberlandesgericht München (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

1. listopada 2020.

Tuženik i žalitelj:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Tužitelj i druga stranka u žalbenom postupku:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[omissis]

RJEŠENJE

U postupku

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.**, [omissis] Berlin
– tužitelj i druga stranka u žalbenom postupku –

[omissis]

protiv

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [omissis] Unterföhring
– tuženik i žalitelj –

[omissis] [orig. str. 2.]

29. građansko vijeće Oberlandesgerichta München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka) [omissis] 1. listopada 2020.

riješilo je:

- I. Postupak se [*omissis*] prekida.
- II. U skladu s člankom 267. UFEU-a, radi tumačenja
 - članka 62. stavka 4. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (u daljnjem tekstu: Direktiva (EU) 2015/2366)

Sudu Europske unije upućuje se sljedeće prethodno pitanje:

- Treba li članak 62. stavak 4. Direktive (EU) 2015/2366 tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis ili praksa kojom se, kao prijelaznom odredbom u pogledu trajnih obveznih odnosa s potrošačima, zabrana plaćanja naknada za uporabu platnih instrumenata i platnih usluga, u skladu s odgovarajućim nacionalnim propisom kojim se prenosi ta direktiva, primjenjuje samo ako je predmetni obvezni odnos nastao nakon 13. siječnja 2018., a ne i ako je nastao prije 13. siječnja 2018., ali izvršavanje (dodatnih) platnih transakcija počinje tek nakon 13. siječnja 2018.? [orig. str. 3.]

Obrazloženje:

Stranke se pred sudom koji je uputio zahtjev spore oko toga ima li tuženik kao kabelski operator i pružatelj usluga pristupa internetu pravo da u skladu sa svojim općim uvjetima poslovanja od potrošača traži plaćanje paušalnog iznosa od 2,50 eura po uplati koji oni sami uplaćuju u slučaju da ti potrošači ne ovlaste tuženika za izravno terećenje, nego račune podmiruju sami na temelju SEPA kreditnog transfera, ako je predmetni obvezni odnos nastao prije trenutka prenošenja Direktive (EU) 2015/2366 u nacionalno pravo, odnosno prije 13. siječnja 2018., ali izvršavanje (dodatnih) platnih transakcija počinje tek nakon tog datuma.

1. Pravni okvir

(a) Pravo Unije

Dijelovi uvodnih izjava Direktive (EU) 2015/2366 glase kako slijedi:

(1) Posljednjih godina postignut je značajan napredak u integraciji plaćanja malih vrijednosti u Uniji, posebno u kontekstu akata Unije o plaćanjima, osobito putem Direktive 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Uredbe (EZ) br. 924/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe (EU) br. 260/2012

Europskog parlamenta i Vijeća. Direktivom 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća nastavio se dopunjavati pravni okvir za platne usluge utvrđivanjem posebnog ograničenja mogućnosti trgovaca na malo da klijentima naplate dodatne naknade za uporabu određenog sredstva plaćanja.

(6) Trebalo bi utvrditi nova pravila kako bi se ispunile regulatorne praznine, istodobno pružajući više pravne jasnoće i osiguravajući dosljednu primjenu zakonodavnog okvira širom Unije. Istovjetne uvjete poslovanja trebalo bi zajamčiti postojećim i novim sudionicima na tržištu kako bi se novim sredstvima plaćanja omogućilo širenje njihova tržišta i **[orig. str. 4.]** osigurala visoka razina zaštite potrošača pri uporabi tih platnih usluga širom Unije. Time bi se trebala postići učinkovitost platnog sustava u cjelini te dovesti do većeg izbora i transparentnosti platnih usluga, a istodobno ojačati povjerenje potrošača u usklađeno tržište plaćanja.

(66) Zbog različite nacionalne prakse u pogledu naplate uporabe određenog platnog instrumenta („naplata dodatnih naknada”) došlo je do iznimne heterogenosti tržišta plaćanja u Uniji i zbunjenosti potrošača, posebno u e-trgovini i prekograničnom kontekstu. Trgovci koji se nalaze u državama članicama gdje je naplata dodatnih naknada dopuštena nude proizvode i usluge u državama članicama gdje je naplata dodatnih naknada zabranjena, pa naplaćuju dodatne naknade potrošaču. Također postoji mnogo primjera trgovaca koji potrošačima naplaćuju mnogo veće dodatne naknade od troškova koje snose trgovci kao rezultat uporabe određenog platnog instrumenta. Nadalje, snažan razlog za preispitivanje prakse naplate dodatnih naknada podupire se činjenicom da se Uredbom (EU) 2015/751 utvrđuju pravila za međubankovne naknade za plaćanja na temelju kartica. Međubankovne naknade predstavljaju glavnu sastavnicu naknada trgovca za kartice i plaćanja na temelju kartica. Naplata dodatnih naknada je praksa kojom se ponekad koriste trgovci kako bi nadoknadili dodatne troškove plaćanja na temelju kartica. Uredbom (EU) 2015/751 nameću se ograničenja razine međubankovnih naknada. Ta će se ograničenja primjenjivati prije zabrane utvrđene u ovoj Direktivi. Slijedom toga, države članice trebale bi razmotriti sprečavanje primatelja plaćanja da zahtijevaju naknade za uporabu platnih instrumenata za koje su međubankovne naknade regulirane u poglavlju II. Uredbe (EU) 2015/751.

(99) Potrebno je osigurati učinkovito provođenje odredaba nacionalnog prava donesenih na temelju ove Direktive. Stoga bi se trebali uspostaviti prikladni postupci za rješavanje pritužbi protiv pružatelja platnih usluga koji ne poštuju navedene odredbe te, prema potrebi, za osiguravanje određivanja učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija. [...] **[orig. str. 5.]**

Direktivom (EU) 2015/2366 određuje se među ostalim:

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na platne usluge koje se pružaju u Uniji.
2. Glave III. i IV. primjenjuju se na platne transakcije u valuti države članice kada se i pružatelj platnih usluga platitelja i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja, ili jedini pružatelj platnih usluga u platnoj transakciji, nalaze u Uniji.

Članak 4.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije: [...]

9. „primatelj plaćanja” znači fizička ili pravna osoba koja je predviđeni primatelj novčanih sredstava koja su predmet platne transakcije; [...]
14. „platni instrument” znači personalizirani uređaj i/ili skup postupaka dogovorenih između korisnika platnih usluga i pružatelja platnih usluga koji se koriste za iniciranje naloga za plaćanje;

Članak 62.

Naknade koje se primjenjuju

4. U svakom slučaju, države članice osiguravaju da primatelj plaćanja ne traži naknade za uporabu platnih instrumenata za koje su predviđene međubankovne naknade u skladu s poglavljem II. Uredbe (EU) 2015/751 i [orig. str. 6.] za platne usluge na koje se primjenjuje Uredba (EU) br. 260/2012.

Članak 107.

Potpuno usklađivanje

1. Ne dovodeći u pitanje članak 2., članak 8. stavak 3., članak 32., članak 38. stavak 2., članak 42. stavak 2., članak 55. stavak 6., članak 57. stavak 3., članak 58. stavak 3., članak 61. stavke 2. i 3., članak 62. stavak 5., članak 63. stavke 2. i 3., članak 74. stavak 1. četvrti podstavak i članak 86., u mjeri u kojoj ova Direktiva sadrži usklađene odredbe, države članice ne smiju zadržati ni uvoditi druge odredbe osim onih koje su utvrđene ovom Direktivom.

Članak 115.

Prenošenje

1. Države članice do 13. siječnja 2018. donose i objavljuju mjere potrebne da bi se uskladile s ovom Direktivom. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.
2. One primjenjuju te mjere od 13. siječnja 2018.

Uredba (EU) br. 260/2012 propisuje:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom Uredbom propisuju se pravila o transakcijama kreditnog transfera i izravnog terećenja u eurima unutar Unije kada se i **[orig. str. 7.]** platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj usluga primatelja plaćanja nalaze u Uniji, odnosno kada se jedini pružatelj platnih usluga (PPU) koji sudjeluje u platnoj transakciji nalazi u Uniji.

(b) Nacionalno pravo

Članak 270.a Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik) (donesen s učinkom od 13. siječnja 2018. na temelju Zakona od 17. srpnja 2017. *[omissis]*) glasi:

Ništavan je sporazum na temelju kojeg se dužnik obvezuje na plaćanje naknade za uporabu SEPA osnovnog izravnog terećenja, SEPA poslovnog izravnog terećenja, SEPA kreditnog transfera ili platne kartice. Prva rečenica vrijedi za uporabu platnih kartica samo u pogledu platnih transakcija potrošača ako se na te platne kartice primjenjuje poglavlje II. Uredbe (EU) 2015/751 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica (SL 2015., L 123, str. 1.).

Prijelazna odredba članka 229. stavka 45. Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Uvodni zakon Građanskog zakonika) (dodana s učinkom od 13. siječnja 2018. na temelju Zakona od 17. srpnja 2017. *[omissis]*) glasi:

- (1) Na obvezne odnose, koji se odnose na izvršavanje platnih transakcija i koji su nastali nakon 13. siječnja 2018., primjenjuju se samo Građanski zakonik i članak 248. u verziji koja je na snazi od 13. siječnja 2018.
- (2) Na obvezne odnose, koji se odnose na izvršavanje platnih transakcija i koji su nastali prije 13. siječnja 2018., primjenjuju se Građanski zakonik i članak 248. u verziji koja je bila na snazi do 13. siječnja 2018., osim ako se stavcima 3. i 4. ne predviđa drukčije. **[orig. str. 8.]**

- (3) Ako u pogledu obveznog odnosa u smislu stavka 2. izvršavanje platne transakcije počinje tek nakon 13. siječnja 2018., na tu se platnu transakciju primjenjuju samo Građanski zakonik i članak 248. u verziji koja je na snazi od 13. siječnja 2018.
- (4) Članak 675.f stavak 3. Građanskog zakonika u verziji koja je na snazi od 13. siječnja 2018. primjenjuje se od tog datuma na obvezne odnose u smislu stavka 2.
- (5) Članak 270.a Građanskog zakonika primjenjuje se na sve obvezne odnose koji su nastali nakon 13. siječnja 2018.

2. Okolnosti glavnog postupka

- (a) Tužitelj, koji je udruga za zaštitu potrošača koja u skladu s njemačkim pravom ima aktivnu procesnu legitimaciju, nakon prethodne opomene u pogledu propusta zahtijeva od tuženika, koji je kabelski operator i pružatelj usluga pristupa internetu, da u okviru poslovne prakse, osim u odnosu na poduzetnike, prestane primjenjivati opći uvjet poslovanja ili to da se u okviru ugovorâ o telekomunikacijskim i kabelskim uslugama poziva na uvjet koji glasi: „*paušalni iznos koji potrošači sami uplaćuju: plaćanje paušalnog iznosa po uplati u iznosu od 2,50 eura bez izravnog terećenja.*”

Od prenošenja Direktive (EU) 2015/2366 u njemačko pravo s učinkom od 13. siječnja 2018., tuženik razlikuje između postojećih i novih ugovora. U okviru postojećih ugovora, koji su sklopljeni prije 13. siječnja 2018., tuženik u pogledu opisa cijene i usluge primjenjuje prethodno navedenu odredbu, kojom se primjerice ne izuzimaju SEPA kreditni transferi. Ta se odredba više ne navodi u pogledu odgovarajućeg cjenika koji vrijedi za nove ugovore sklopljene nakon 13. siječnja 2018.

Tuženik smatra da ima pravo na primjenu odredbe na postojeće ugovore, s obzirom na to da zabrana naplate dodatnih naknada na temelju članka 270.a Građanskog zakonika vrijedi samo u pogledu trajnih obveznih odnosa koji su nastali nakon 13. siječnja 2018. Slijedom toga, u pogledu postojećih ugovora koji su sklopljeni prije tog datuma, ima pravo i nakon tog datuma naplatiti paušalni iznos koji potrošači sami uplaćuju [**orig. str. 9.**] zato što se jasnom prijelaznom odredbom članka 229. stavka 45. točke 5. Uvodnog zakona Građanskog zakonika u obzir uzima nastajanje obveznih odnosa nakon 13. siječnja 2018., tako da retroaktivna primjena članka 270.a Građanskog zakonika ne dolazi u obzir čak i ako su se plaćanja izvršila nakon 13. siječnja 2018.

Suprotno tomu, tužitelj smatra da se zabrana naplate dodatnih naknada nakon 13. siječnja 2018. primjenjuje i na postojeće ugovore koji su sklopljeni prije 13. siječnja 2018. Budući da su se člankom 62. stavkom 4. Direktive (EU) 2015/2366 od referentnog datuma namjeravali utvrditi isti

uvjeti na unutarnjem tržištu, prijelaznu odredbu članka 270.a Građanskog zakonika treba primijeniti neovisno o trajanju ugovora te stoga i na trajne obvezne odnose koji su nastali prije 13. siječnja 2018. Prijelaznu odredbu članka 229. stavka 45. točke 5. Uvodnog zakona Građanskog zakonika, u skladu s pravnim konceptom iz članka 229. stavka 45. točke 3. Uvodnog zakona Građanskog zakonika, treba tumačiti na način da se na ugovore koji su sklopljeni prije 13. siječnja 2018. ipak primjenjuje pravo koje je na snazi od referentnog datuma iako su se platne transakcije također počele izvršavati nakon 13. siječnja 2018.

- (b) Sud koji je uputio zahtjev sklon je smatrati da se nacionalna odredba članka 270.a Građanskog zakonika kojom se prenosi članak 62. stavak 4. Direktive (EU) 2015/2366 primjenjuje i u slučaju kad je trajni obvezni odnos na kojem se temelje plaćanja ugovoren prije 13. siječnja 2018., ali izvršavanje (dodatnih) platnih transakcije počinje tek nakon tog referentnog datuma primjerice zato što se, kao što je to slučaj u ovom predmetu, naknade za kabelske usluge ili usluge pristupa internetu naplaćuju periodično, odnosno u pravilu u mjesečnim intervalima.

Sud koji je uputio zahtjev smatra da je pritom relevantno da se člankom 62. stavkom 4. Direktive (EU) 2015/2366 u obzir uzima samo uporaba platnih instrumenata i platnih usluga u pogledu koje taj članak na temelju potpunog usklađivanja za razdoblje nakon isteka roka za prenošenje 13. siječnja 2018. primatelju plaćanja propisuje zabranu naplate dodatnih naknada. Suprotno tomu, Direktivom se ne uzima u obzir nastajanje obveznog odnosa na kojem se temelje plaćanja. **[orig. str. 10.]**

Stoga sud koji je uputio zahtjev smatra da zabranu naplate naknada treba primijeniti i na postojeće ugovore koji su sklopljeni prije 13. siječnja 2018. zato što je u skladu s uvodnom izjavom 6. Direktive u pogledu platnog prometa potrebno osigurati dosljednu primjenu zakonodavnog okvira širom Unije, zajamčiti istovjetne uvjete poslovanja postojećim i novim sudionicima na tržištu i osigurati visoku razinu zaštite potrošača pri uporabi tih platnih usluga širom Unije. U skladu s uvodnom izjavom 66., različite nacionalne prakse u pogledu naplate uporabe određenog platnog instrumenta, zbog kojih je dolazilo do iznimne heterogenosti tržišta plaćanja u Uniji i zbunjenosti potrošača, treba uskladiti na način da se primateljima plaćanja zabranjuje da zahtijevaju naknade za uporabu određenih platnih instrumenata. To usklađivanje na razini Unije dovelo bi se u pitanje kad bi se u državama članicama u pogledu trajnih obveznih odnosa i u budućnosti na neodređeno vrijeme dopuštale različite naknade jer je navodno relevantan trenutak nastajanja obveznog odnosa u skladu s nacionalnim pravom, a ne istek roka za prenošenje Direktive, odnosno 13. siječnja 2018.

Sud koji je uputio zahtjev smatra da se sveobuhvatna primjena zabrane koja se odnosi na naplatu dodatnih naknada za plaćanja izvršena nakon 13. siječnja 2018. i kojom se uzima u obzir samo trenutak nastajanja

obveznog odnosa [*omissis*] trenutačno dovodi u pitanje na temelju teksta prijelazne odredbe članka 229. stavka 45. točke 5. Uvodnog zakona Građanskog zakonika. [razmatranja u relevantnoj pravnoj teoriji] **[orig. str. 11.]**

Svojim [*omissis*] prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev od Suda traži tumačenje članka 62. stavka 4. Direktive (EU) 2015/2366. To tumačenje traži zato što sud koji je uputio zahtjev u skladu sa smislom pravnog pravila polazi od toga da ga treba vremenski neograničeno primjenjivati od 13. siječnja 2018., tako da se od tog trenutka utvrđuje jedinstvena odredba u pogledu naknada na tržištu platnih usluga u Uniji neovisno o pitanju koje se odnosi na trenutak nastajanja trajnog obveznog odnosa.

[*omissis*]

RADNI DOKUMENT